

Zápisky z Úvodu do práva pro informatiky
Zapsal Radek Hladík 60630@mail.muni.cz

Obligátní upozornění: Toto jsou zápisky tak jak jsem je zapsal pro svojí potřebu, takže neručím za správnost/aktuálnost/užitečnost, prostě vůbec za nic :) Leč za připomínky, doplňky a opravy předem děkuju...

25.9.2002 (1.)

Definice: „Právo je to, co býti má“.

Vývoj práva: (právo=síla kyje) → (právo=ekonomická síla) → omezování „sil“ normami a předem známými podmínkami. Takže když se chystám někoho zabít, vím předem, kolik si odsedím.

Přirozené právo: Obecné zásady (např. Desatero)

Pozitivní právo: Někde jsou napsaná pravidla, jak se kdo má a nemá chovat

Právo:

Objektivní = pravidla (aka zákony)

Subjektivní = všeobecná pravidla aplikovaná na jednotlivce (t.j. co *já* můžu a nemůžu

Pravidla musí splňovat:

1. Musí mít nějakou formu (zákon v zákoníku)
2. Obecná závaznost (musí platit pro všechny, maximálně omezit podmínkou, nikoliv výčtem)
3. Možnost státního vynucení dodržování a sankcí

Právo:

- Vnitrostátní
- Mezinárodní ; Na mezinárodní úrovni neexistují instituce odpovídající zákonodárné a výkonné moci. Vzniká vývojem a „peer to peer“ kontrolou a donucováním. Dělí se na mezinárodní právo soukromé (subjekty jsou lidé a podniky) a veřejné (subjekty jsou státy).

Zákon o mezinárodním právu soukromém řeší problémy mezi státních smluv, vztahů a vůbec. U nás je to například formulace typu, ať se smluvní strany dohodnou, které právo se jim líbí víc.

Rodiny práva:

1. Kontinentální
2. Anglosaské
3. Islámské

Ad Anglosaské) Používá se v Británii a hlavně v USA. Precedty → soudce má rozhodnout tak, jak už rozhod jiný soudce v podobné věci (metoda hledání podobnosti) a nebo hledání rozdílnosti. Problém s „garbage collectingem“.

Ad Islámské) Zdroj Korán a toť vše.

Ad Kontinentální) Zákonodárná moc. Když právo problém neřeší, soudce má problem (v USA by si řešení vymyslel a ostatní by ho museli napodobovat). Tady rozhoduje „podle vědomí a svědomí“.

2.10.2002 (2.)

Prameny práva t.j. kde hledat právo, kde je umístěno...

Normativní právní akty = jako norma sepsané (zákon od parlamentu, rozhodnutí od presidenta, nařízení od vlády)(u kontinentálního práva převažuje)

Právní nebo soudní precedenty = viz. výše (někdy někdo byl oprávněn stanovit pravidlo a od té doby všichni jsou *povinni* to samé řešit podle něj)(převažuje u anglosaského práva).

judikát = rozhodnutí (zpravidla nejvyššího) soudu v místech, kde právní předpisy neřeší problém do detailu. Většinou se používá do doby, než to zákonodárný orgán vyřeší.

Úloha Ústavního soudu

Určitá pojistka, 15 soudců může rozhodnout proti 200 poslancům, že poslanci přijali zákon proti ústavě a zrušit ho.

Řešení ústavních stížností. T.j. když se někomu zdá, že všichni rozhodnou v souladu se zákonem, ale zdá se, že ten zákon je špatně. V obojím případě jednají na základě *návrhu* a ne na vlastní podnět.

Ombudsman = záštita občana proti *výkonné* moci. Nemá výkonné právo, ale může požadovat vysvětlení a rejtat...

Právní obyčej = něco co existovalo „před zákony a precedenty“. Např.: Chammurabiho zákoník, Dvanáct desk (na Foru Romanu)

Normativní smlouvy = např. Ženevské konvence o zacházení se zajatci. T.j. spousta států se „dobrovolně“ zaváže... Na vnitrostátní úrovni je *kolektivní smlouva*, kde se zavážu a ani o tom nevím :) například odbory (zastupující zaměstnance) vs. vláda.

Právní norma = státem podporované pravidlo, které někomu stanovuje práva a ukládá povinnosti. Je reprezentována nějakým předpisem (zákon, nařízení, vyhláška) a musí splňovat:

- Musí být všeobecně závazný, t.j. platí pro všechny, kteří splňují nějakou podmínku (viz výše)
- Pochází od *legislativního* orgánu. T.j. já si můžu vydat zákonů kolik chci a ostatní na mě můžou bagr..., teda pokud nemám v garáži pár tanků a na zahradě elitní armádu... :) Viz Jak Boris Jelcin „rozpouštěl“ parlament tankama, přestože na to neměl právo.
- Musí obsahovat právní normy, t.j. musí tam být napsáno, že někdo něco smí nebo musí (t.j. „Dneska bude pěkně“ není právní norma).
- Musí být správně vydán a publikován. T.j. zákony se někde dají (do Sbírký zákonů) a když je tam někdo nehledá, tak je to jeho problém. www.sbcr.cz.

Subjekt = Musí být jasné, na koho se vztahuje.

Objekt = O čem norma je

Obsah = Vlastní povinnosti a práva.

Hypotéza = Konkrétní podmínky, které určují subjekt. T.j. např. podmínka „(mám-li děti OR jsem dítě)“.

Dispozice = Vlastní právo nebo povinnost. t.j. „dostanu peníze“.

Sankce = (není povinná) Co se stane, když se nesplní dispozice...

Takže suma sumárum: if *hypotéza* then *dispozice* ; if (*hypotéza*) AND not (*dispozice*) then *sankce*
Problém je, když sankce v normě není a je potřeba (viz zvolení Lastovecké, které ústavní soud zrušil a co teď s tím?)

Druhy působnosti

osobní = platí pro všechny na našem území. T.j. když v ČR ukrajinec zabije ukrajince, tak ho budou soudit tady

Místní - t.j. platí jen někde (např. obecní vyhláška). Ale vyhláška může mít i osobní působnost (t.j. když tam půjedu, platí i pro mě, i když tam nebydlím)

časová působnost - t.j. norma platí je někdy (od někdy do někdy, nebo od teď forever) platnost x účinnost:

Platnost = platná je od „vydání a náležitě publikace“ ; Účinnost = v normě je uvedeno, od kdy je účinná. T.j. norma vydaná 13.12.1999 s textem „Tento zákon je účinný od 1.1.2000“.

Individuální právní akty = Nevydává zpravidla zákonodárný sbor, ale výkonná moc. Např. soudní

rozhodnutí. Rozhodnutí *konstitutivní* rozhoduje o něčem, co v tu chvíli vzniká (t.j. od tohoto okamžiku má tato osoba právo postavit dům (stavební povolení)). Rozhodnutí *deklaratorní* potvrzuje, že něco existuje.

Rozhodnutí musí mít:

- Záhloví
- Výrok
- Poučení o odvolání

Např. rozhodnutí o přijetí ke studiu musí mít, kdo ho vydal, co z toho vyplývá a jak můžu protestovat.

Systém práva, t.j. vnitřní členění práva. Právo soukromé, právo veřejné. Právo *soukromé* znamená, že subjekty jsou „objektivně na stejné úrovni“, t.j. jeden nemá druhému právo něco nařizovat a do právního vztahu vstupují dobrovolně (např. kupní smlouva, t.j. když se dohodnem, tak uzavřem smlouvu), trochu překvapivě sem patří i uzavření pracovního poměru (sice je to megakorporace versus Mr. Nicka, ale je to „dobrovolný“). Okřídleně se říká, že všichni si jsou rovni a všichni můžou všechno, co zákon nezakazuje (platí jen pro právo soukromé).

Právo *veřejné* = jeden subjekt má právo někomu něco nařizovat. Například stavební povolení mi musí vydat příslušný *stavební úřad*, ale zase ten úřad má předpisy, podle kterých *musí* rozhodovat. Naopak existují zákony, co lidé mají činit (opak k „můžu všechno, co není zakázáno“). Např. je řečeno, který data musím úřadům dát a ne, který dávat nemusím.

Soukromé: Občanské, obchodní, pracovní, mezinárodní soukromé, . . . Veřejné právo: Ústavní právo, trestní právo, správní právo, mezinárodní právo veřejné, . . .

9.10.2002 (3.)

Tvůrci práva = parlamenty (nebo jak se tomu kde říká)

Ústava

Zákon č.1 (/93)

Trojedinost moci t.j. moc = (zákonodárá + výkonná + soudní)

Všechny státy (kromě Británie) mají ústavu. (Ústava = základ kontinentálního práva).

Ústava je stručný zákon s **nejzákladnější** práva, povinnosti. . . Česká ústava je zvláštní tím, že vznikla už za Československa, takže ČR je jeden ze dvou (druhý je Slovensko) států, který měl ústavu už ve dne svého vzniku. . .

Veškeré právo musí odpovídat ústavě. ($\forall \text{zakon} : \text{Ustava} \subset \text{zakon} :$).

Listina základních práv a svobod je jeden z mála mezinárodních zákonů, který u nás platí. Další je například úmluva rady evropy o zpracování osobních údajů (nebo tak nějak se to jmenuje), ikdyž jsme k ní přistoupili až v roce 2000, cca 20 let po jejím vzniku.

Jinak je v ústavě napsáno, co je to Česká Republika, jaké má hlavní město, jak se mění hranice, že dodržujeme Základní listinu práv a svobod.

Zákonodárna moc: V ústavě je uvedeno dělení zákonodárné moci na sněmovnu a senát.

Dál je v ústavě uvedeno, kolik má senát senátorů a sněmovna poslanců a jak se volí.

Rozdíly: Sněmovna se volí ráz na ráz a má dycky čtyřleté období. Senát je naopak „nekonečný“, vždycky se volí třetina senátorů a dvě třetiny senátorů „se drží zuby nehty“ . . . Senát udržuje „kontinuitu“ svojí setrvačností, sněmovna by měla reflektovat výsledek voleb a „rychle“ reagovat na „potřeby“ společnosti. Senát nemá co mluvit do důvěry vlády.

Narození zákona: Zákon schválí sněmovna. Zákon jde do senátu, senát si rozhodne, zda se zákonem vůbec bude zabývat. Pokud ne, tak se zákon schválí. Pokud ano, tak ho buď schválí anebo neschválí (a může přidat připomínky). Neschválený zákon jde do sněmovny zpátky a sněmovna ho buď přijme nebo se na senát vykašle a nadpoloviční většinou všech poslanců ho schválí (převetuje senát). Nakonec přichází na řadu prezident. Ten může vetovat stejně jako senát, ale sněmovna ho taky může přehlasovat.

Návrh zákona: Sněmovna navrhne zákon, je povinna ho poslat vládě a ta ho projedná. Pak se nějakou dobu čeká a ikdyž přijde negativní odpověď od vlády (ikdyž nedojde žádná odpověď), tak sněmovna může o zákonu hlasovat. Sněmovna prostě musí návrh zákona vládě poslat a pak je to na vládě. Používá se pravidlo: „Kdo mlčel, když měl mluvit, teď už má smůlu.“ (aka „peníze si přepočítejte na přepážce, na pozdější reklamace nebude brán zřetel...“)

Senát může přijímat zákonná opatření, pokud je sněmovna nefunkční. Ty platí jenom do doby než se poprvé sejde nová sněmovna (ale do té doby mají sílu zákona). Když se sněmovna poprvé sejde, tak musí mezitím vzniklá zákonná opatření schválit, jinak jejich platnost končí.

Výkonná moc:

President = reprezentuje stát, vydává rozhodnutí presidenta (přesně vyjmenované pravomoci: povyšuje generály, vyhláší války, ... Je určeno, že některá může vydávat sám, některé musí konzultovat s vládou), jmenuje vládu, za daných podmínek může rozpustit sněmovnu.

Vláda = sbor ministrů, musí získat důvěru sněmovny (tři pokusy (na potřeby premiéra navrhuje předseda sněmovny)). Vláda vydává nařízení vlády (míň než zákon) a ty konkretizují a upřesňují zákony, ale nemůžou je rozšiřovat.

Ministři můžou vydávat vyhlášky, míň než nařízení a zase může konkretizovat nařízení.

Soudní moc:

Soudy rozhodují tak, aby dodržely udržování ústavy a zákony. (Vyjimka je Ústavní soud). Soudce není vázán rozhodnutím vlády nebo třeba vyhláškou ministra.

Soudy mají různé úrovně: okresní, krajské, vrchní, nejvyšší. Tolik jich je kvůli možnostem odvolávání (u některých problémů je nejnižší krajský soud... (normální soud → odvolací soud → dovolací soud)).

Nejvyšší kontrolní úřad : kontroluje výkonnou moc, má na to profesionální pracovníky...

Krajská samospráva: Teritorium ČR je rozděleno na cca 6000 obcí a tyto mají práva z hlediska místní samosprávy. Dále existují kraje, t.j. mezičlánek mezi obcemi a státem. Samosprávné celky mají občany (lidi co tam bydlí), hodnostáře (aka papaláše) a majetek. Samospráva vydává vyhlášky. Vyhlášky se buď vydávají „V samostatné působnosti“, například správa obecního majetku, nebo rozhodnutí v její kompetenci. Nebo v „přenesené působnosti“, t.j. samospráva rozhoduje za stát (podle toho, jak stát chce) (např. pravidla pro odvoz odpadků).

Listina základních práv a svobod

Zákon číslo 2(/93)

Práva: Mám právo na soud, nikdo mi nemůže lézt do domu,...

Svobody: Naopak to, co můžu.

V řadě případů je řečeno, že toto právo člověk má, ale že toto právo může být omezeno zákonem. Jenom ty práva a svobody, u kterých je toto uvedeno, může sněmovna vydávat zákony, které to upravují.

16.10.2002 (4.)

Trestní právo

Patří do kategorie práva veřejného. T.j. subjekty si rozhodně nejsou rovny (asi těžko se soudce dohodne s obžalovaným o délce trestu...). V trestním právu existuje pěkný systém, takže je celkem přehledné. Všechno se dá najít víceméně ve dvou zákonech: „Trestní Zákon“ a „Trestní Řád“. Trestní zákon patří do kategorie hmotného práva, t.j. je tu za co a čím můžu být potrestán. Trestní řád je z kategorie procesního práva, t.j. postupy jak se to dělá.

Trestní zákon. *Trestný čin* je „čin nebezpečný pro společnost, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně“. *Skutková podstata* trestného činu je „obecný vzor“ konkrétního chování. Např. (kdo si přivlastní cizí věc), tak (se dopustil trestného činu krádeže). Trestný čin musí být společensky nebezpečný a musí být spáchán úmyslně, pokud není explicitně řečeno, že může být spáchán i z nedbalosti... Čin vypadající jako trestný nemusí být „společensky nebezpečný“ a t.j. to není trestný čin (například potrat). Trestné činy, které se dají spáchat v nedbalosti: Vyrazení státního tajemství až dopravní nehoda (jsou explicitně uvedeny a je jich řádově deset).

Přítěžující a polehčující okolnosti. Posuzují se po porovnání se skutkovou podstatou a společenskou nebezpečností.

Subjekt = pachatel, spolupachatel, účastník (ten kdo to vymyslel; ten kdo poskytl prostředky (třeba ta ženská, co schovávala Kájinka))

Okolnosti vylučující trestní odpovědnost: Věk (člověk sice skončí v polepšovně, ale trestný čin to není...), Nepříčetnost : není to, když se nepřičtně rozčilím, ale třeba když mně někdo „odroguje“ (samozřejmě záleží případ od případu). Další případ je *nutná obrana*, t.j. čin, který by jinak byl trestný, je spáchán jako odvrácení útoku. Obrana je tehdy, když jde o mně. *Krajní nouze* je, když odvracím nebezpečný následek, ale už nemusí jít o mně (t.j. když hoří, já jdu někoho zachránit a vykopnu při tom dveře, nebo když Nick Slaughter zastřelí únosce, který vyhrožuje zabitím autobusu rukojmích...).

Oprávněné použití zbraně se týká pouze osob, které to mají v popisu práce a většinou se řídí dalšími předpisy (zákon o policii, armádní předpisy,...).

Působnost: Trestný čin je trestný, pokud byl spáchán v době, kdy byl platný dotyčný zákon (časová působnost) (Vyjimka je, když se zruší trestný čin, tak ani zpětně to není trestný čin. T.j. když zlegalizují vraždu, tak ani vraždy před tím nejsou vraždy. Ale když se zavede nový trestný čin, tak dřívější skutek trestný čin není). Trestní zákon platí na území ČR (územní působnost), t.j. Rusové se postřílí u nás a tedy jsou souzeni podle našeho práva... Osobní působnost = činy občanů ČR, byť třeba v zahraničí...

23.10.2002 (5.)

„Alternativní“ tresty = Odebrání vyznamenání, zákaz činnosti (nejvíc používané, Typický příklad je zákaz řízení motorových vozidel), veřejně prospěšné práce, propadnutí věci (nepoužívá se jako „nezavřem ho, ale seberem mu kozu“, ale spíš se jedná o zabavení věci, který si nakrad...), peněžní trest (většinou bejvá buď zaplatíš nebo si pudeš sednout), zákaz pobytu (Z ČR vyhostit čecha nejde, ale zakáže se třeba pobyt v Praze nebo ve Středních Čechách, ale blbě se to hlídá)...
Vyjímečné tresty = je jich poměrně málo, jsou poměrně specifické a používají se vyjímečně. Např. trest odnětí svobody 15let a doživotí. (Normální trest je max do 15 let) (Jsou danány podmínky, které se oměrně přesně kontrolují (1., 2., nic jiného :)) (Nikdy se na ně nevztahují amnestie).

Ad amnestie - amnestie se vždycky přesně určuje kdo bude propuštěn a většinou to nepřesahuje odsouzení na 2 roky (ani amnestie v 1990 nebyla všeobecná, ale taky asi do dvou let)...

Soud je povinen přihlédnout k nebezpečnosti činu pro společnost, možnostem nápravy dotyčného (každý trest se uděluje individuálně (viz soud s několika pachateli, kde každý dostane různou sazbu)), poměry pachatele (jak, kde, s kým žije), možnosti výchovného působení něčeho, co se za dotyčného postaví (nějaká společenská organizace, nadace,...), polehčující a přítěžující okolnosti (viz výše)...

Podmíněné tresty - odsoudí ho, je uznán vinným, ale trest je „podmíněně odložen“. T.j. v „podmíně“ nesmí spáchat další trestný čin, pokud ho spáchá, tresty se sčítají. Pachatel může být odsouzen s podmínkou + dohledem (dohlíží kurátor) a nebo podmíněně upuštění od části trestu (zbytek trestu zůstává „v záloze“). Může dojít k zániku trestnosti činu. Je možná „účinná lítost“, například když někoho okradu a pak se mně hne svědomí a vrátím mu to, tak může zaniknout trestnost činu. Promlčecí lhůta, může být promlčen i výkon trestu.

Ochranná opatření - ochranná výchova, ochranné léčení.

30.10.2002 (6.)

Trestní proces - stanovuje práva obžalovaným a „zločincům“ a povinnosti *orgánům činným v trestním řízení*.

Orgány činným v trestním řízení: Soud, státní zástupce, vyšetřovatel, policejní orgán. Když například podávám trestní oznámení, můžu ho podat komukoli a oni jsou povinni to předat tam, kam to patří. Pokud to snese odklad, je to lepší podat na státní zastupitelství (pak to jde „dolu“ a je větší šance, že se tím bude zabývat někdo, komu to zadal nadřízený a ne nějaký trubka-občan...).

Policie = pracuje v terénu, taková lidem „nejbližší“ složka. Oni jsou ti, kdo dělá tu „špinavou“

práci, shromažďuje důkazy a tak. Vyšetřovatelé jsou speciální(čti: umí psát a číst) policajti na práci, kde se musí myslet :). Policajti shromáždí materiály, dá se to vyšetřovateli, ten si případně vyžádá doplnění a dá to státnímu zástupci. Ten podá soudu žalobu a rozjede se soud...

Trestní řízení(aka soud) - je tu soudce, státní zástupce, obviněný, bývá obhájce (obžalovaný se za určitých předpokladů může hájit sám, někdy to naopak nejde nechat na obžalovaným (třeba když je mladistvý)), zúčastněná osoba (třeba majitel ukradeného auta, pomocí kterého byl spáchán trestný čin(t.j. o takovy „zainteresovaný“ svědek)), poškozený, zmocněnci(lidi, kteří mají právo jednat za obviněné/žalující).

Postup: Někdo podá trestní oznámení nebo samy OČvTŘ zahájí vyšetřování. Potom následuje sbírání a zpracovávání informací včetně nalezení toho padoucha. Dotyčné osobě je sděleno obvinění, t.j. je mu oznámeno, že jde o něj :) a OČvTŘ získají například přístup k informacím o dané osobě a tak. Dotyčná osoba naopak může začít dělat protiopatření (shánět advokáta, likvidovat svědky,...). Je možno zajistit osoby a věci. T.j. policie má právo zajistit osobu na max. 48 hodin (například když ho viděli, jak krade auto; nebo když je potřeba zjistit totožnost). Potom je možno uvalit vazbu, o té už ale musí rozhodnout soud a jsou pro to pravidla: lze předpokládat, že(dotyčný zdrhne/bude se skrývat; dotyčný bude ovlivňovat svědky/vyšetřování; dotyčný bude pokračovat v trestné činnosti). Zadržení věci je, když se zabaví věci použité ke spáchání trestného činu nebo které by se hodily jako důkazy. Stejně se dají zablokovat prachy na účtu(-ech). Domovní prohlídka; když to snese odkladu musí být povolení k prohlídce od *soudu*. Prohlídka neprobíhá jako ve filmu, ale policajti přijdou, slušně pozdraví a poprosí o vydání věci; když člověk odmítne, tak to můžou hledat, ale mělo by jich být pár, měl by tam být nezaujatý svědek a vůbec... Stejně je to s monitorováním komunikace, otvíráním zásilek, odposlechy a tak...

Soud musí trestní jednání ukončit rozsudkem. Buď je to vinen+sazba nebo nevinen nebo podmíněně zastavuje stíhání (např. u drobností, kdy padouch chce nahradit škodu a kdyby to neudělal, tak se to dotáhne až k rozsudku). Soud může taky skončit dohodou o narovnání mezi oběma stranami. Soud může skončit i *trestním příkazem*, vydává ho samosoudce a je to „bez soudu“, až když padouch protestuje, udělá se regulérní soud.

Když padouch souhlasí s rozsudkem, tak se provede. Pokud nesouhlasí, podá si odvolání a jde se k odvolacímu soudu. Odvolací soud je vázán tím, kdo se odvolal (když se neodvolá státní zástupce, tak nejde padouchovi ještě přidat dva roky). Proti rozhodnutí odvolacího soudu se už nelze odvolat, ale jde podat stížnost pro porušení zákona (tu ale podává ministr spravedlnosti na základě návrhu padoucha) anebo jde obnovit řízení (např. se objeví nějaký nový důkaz po vyhlášení rozsudku).

6.11.2002 (7.)

Právo správní - Naprosto neproniknutelný prales, který nemá žádný systém a je i pro odborníka těžko proniknutelné.

Vysoké školy - Do roku 1998 byly VŠ součástí státu, potom vznikly veřejné VŠ. Viz zákon o VŠ.

Soukromo-právní vztahy - Do vztahů vstupují rovnocenné subjekty a dobrovolně. Do tohoto vztahu může vstoupit i stát, ale na stejné úrovni jako kdokoliv jiný (asi by nebylo dobré, kdybych uzavřel smlouvu o dodávkách a stát si vymyslel, že mi nebude platit...).

Dělí se na právo **občanské, obchodní a pracovní**.

Občanské právo - popisuje vztahy kterýkoliv osob. Má dvě složky - hmotnou(občanský zákoník) a procesní (občanský soudní řád). Bejvá často docela „nezávislý“ na politické situaci a změnách.

Fyzické vs. právnické osoby: Fyzická o. = konkrétní osoba, která „žije“. Jako fyzická osoba se počítá i plod, pokud se narodí živý :)

Právnická o. = virtuální osoba, která má obdobná práva jako osoba fyzická. T.j. obchodní společnosti, společenské organizace, účelová združení majetku, obce.

Způsobilost k právu - osoba může vlastnit majetek, má práva a povinnosti. **Způsobilost k právním úkonům** - vlastním rozhodnutím můžu nakupovat, prodávat...

Fyzická osoba má vždycky způsobilost k právu, ale způsobilost k právním úkonům mít nemusí;

většinou ji má po dožití 18 let věku, ale soud může fyzickou osobu tohoto práva zbavit nebo ho omezit (třeba když zešlím...). Pokud toto právo fyzická osoba nemá, musí být určen nějaký opatrovník. Jako zástupce si jde „vybrat“ téměř kohokoliv.

Spotřebitelské smlouvy - smlouva, ve které zákon předpokládá, že na jde o vztah ložník vs. spotřebitel. T.j. například smlouva o dodávkách, kde je spotřebitel trochu zvýhodněn.

Promlčení - časový limit, dokdy se člověk může domáhat práv (většinou 3 roky).

13.11.2002 (8.)

Osobní vlastnictví

¹Dělí se na movité/nemovité(pevně spojeno se zemí, nebo zem samotná). Nemovitosti se musí převádět na základě smlouvy a všechno to musí být zaregistrováno v *katastru nemovitostí*. Ten slouží jako autorita, takže si můžu zjistit, čím je ten barák a tak je ta informace považována za správnou.

Vzniká: na základě smlouvy(koupě, prodej, pronájem)/ dědictvím / okupací (dříve, když se zabíralo území, které nikomu nepatřilo) / vydržením (mám nějakou věc, o které si mám *dobry dojem myslet, že je moje*, ale je vlastně někoho jiného. Tento stav musí trvat 3(movité) nebo 10(nemovité) let.

Společné vlastnictví - dva či více lidí vlastní totéž: spoluvlastnictví (podílové vlastnictví) = vlastní dohromady a každý má třeba ideální polovinu, ale věc „rozparcelovaná“ není. / Společné jmění (de facto společný majetek manželů), moc se nerozlišuje, kdo kolik toho shromáždil. Společné jmění lze (předmanželskou) smlouvou upravit a může se říct, že třeba do společného jmění patří jen věci běžné potřeby. To se hodí například, když jeden z partnerů podniká, tak neriskuje majetek partnera. . .

Věcné břemeno - „bonus“ na nějaké věci (koupím dům a slíbím tomu dědečkovi, co ho vlastnil, že ho tam nechám bydlet; právo průchodu). Břemeno by mělo být uvedeno v katastru nemovitostí a je svázáno s věcí, takže nejde věc převést bez břemena.

Právo zástavní - u nemovitostí musí být opět zapsáno v katastru nemovitostí. U movitých věcí musí být věc fyzicky předána. ². Ten kdo přijme věc do zástavy se o zastavenou věc musí starat, ale za to jí běžně využívá (t.j. když mi někdo zastaví sad, tak se o něj starám, ale jabka jsou moje..).

Právo zádržní - někdo mi něco dluží, já mám něco jeho, tak mu to nedám. . . (Pracuju jako programátor a mám firemní notebook ; firma mi neplatí, tak si nechám notebook, dokud mi nezaplatí.) Věci musí být ve srovnatelné hodnotě.

Odpovědnost - Kdokoliv někomu způsobí škodu, je za ní odpovědný. Každý je povinen předcházet škodám. V zákoně je seznam potenciálně nebezpečných věcí. S těmito věcmi se „musí umět zacházet“, t.j. očekává se, že budu dělat co umím, aby ke škodě nedošlo (t.j. když pes pokouše sousedku, zjišťuje se, co jsem udělal, aby jí nepokousal a ne co jsem udělal, aby jí pokousal)(t.j. já dokazuju, že za to nemůžu a ne, že by někdo dokazoval, že za to můžu já): osoby svěřené (děti), zvířata, úmyslné jednání proti dobrým mravům, škoda způsobená dopravním prostředkem³, nebezpečné provozy, odpovědnost na věcech vnesených, odložených, přinesených,..(odpovídá do výše 5KKč) (→ tabulka „Za odložené věci se neručí“ nemá faktický význam).

Dědické právo - dědění ze zákona/ze závěti(závěť musí být platná)⁴ Přednost má dědění ze závěti. Ze zákona jsou 4 kategorie. Pak se postupuje podle kategorií. V „nouzi“ dědí stát. . .

¹Dotaz první (sousedova jabka padjí přes plot)

²Dotaz druhý (vezmu auto do zástavy a pak mu ho půjčím zpátky)

³dotaz třetí (může být hrázdný stíhán, když v dobré víře upustí vodu a ono nenaprší?)

⁴Dotaz čtvrtý(Lze někoho vydědit?)

20.11.2002 (9.)

Právo závazkové

Dohodnout se lze téměř na čemkoliv, ale nemělo by to být nelegální. Dohodnout se lze, že někdo musí něco dát, něco konat, něčeho se zdržet a nebo něco trpět (třeba, že mi susedovic pes sere na chodník...).

Odpovědnost za vady: záruka+reklamace, právní vady (třeba, že prodávám, to co mi patří...), vady smluv (špatně sepsaná smlouva...).

Společné práva a závazky: Smlouva může mít dvě strany, ale jedna ta strana může zahrnovat víc subjektů (t.j. 100 poškozených vs. 1 firma). Vztah těch 100 poškozených by měla řešit smlouva, jinak může druhá strana požadovat plnění smlouvy po komkoliv jednotlivě...

Jsou vyjmenované smlouvy, které musí být písemné a ty ostatní mohou být ústní, ale je to „o kejhák“...

Převod závazku na straně dlužníka: vstup nového dlužníka musí schválit věřitel (třeba, když za mně někdo chce zaplatit dluh). Dlužník může umřít a dědic se může vzdát dědictví (nelze přijmout jen „kladné dědictví“, ale musí přijmout celé nebo nic).

Převod závazku na straně věřitele: Závazek lze prodat...

Zánik závazku: když je závazek splněn, zánik dlužníka/věřitele (a nikdo to nezdědí), splynutí dlužníka s věřitelem (firma A dluží firmě B ⇒ firma B se spojí s A..., dlužníce si vezme věřitele...). V občanském zákoníku jsou vypsány nejrozšířenější smlouvy, smlouvy je vhodné uzavírat podle něj a ve smlouvě napsat odkaz na zákoník.

Občanské právo procesní Zákon 99/1963= Občanský soudní řád

V zákoníku je napsáno, na koho se mají strany obracet (např. žalobu podávám tam a tam (většinou okresní soud)).

Rozhodování: samosoudce, senát (zákonem vybrané případy, třeba pracovně právní vztah), notář rozhodující o dědictví. Žalovaný i žalobce mají právo vidět veškeré dokumenty týkající se sporu. Některé listiny je nutno doručit (většinou se nepřevzetí považuje za doručení). V případě, že nelze doručit (třeba se neví adresa), tak stačí zveřejnění na úřední desce soudu. Svědek může žádat svědečné (třeba ušlý zisk za dobu strávenou u soudu).

V návrhu (žalobě) lze navrhnout předběžné opatření (t.j. něco, co by měl soud poměrně rychle rozhodnout a zamezit tak „nebezpečí z prodlení“).

Soud vydá rozsudek. Může vydat platební rozkaz (takový podmíněný rozsudek: buď to akceptuju a zaplatím, nebo budu protestovat (odpor)). T.j. soud se snažil to vyřešit bez soudu :) a pokud to neprošlo, tak se udělá soud...

Součástí rozsudku je i náhrada soudních nákladů (svědečné, polatek za podání žaloby, právní zastoupení stran, ...), ale mělo by to být součástí žaloby...

Opravné prostředky: Procesní chyba, nový svědek, žaloba na obnovu řízení=objevila se skutečnost, která nebyla známá v době, kdy byl soud.

Na konci soudního procesu je soudní rozhodnutí. T.j. papír, kdo má pravdu a co s tím má kdoco dělat. Takže například že zaplatit má padouch protože je padouch. Pokud se toto neplní, lze podat návrh na nápravu, což je jednodušší než nový soudní spor. Žadatel může soudu navrhnout, jak to vyřešit ("seberte mu auťák, vilu a milenku!"), nebo si nechat od soudu „poradit“, jak to udělat. Soud potom vytříská z padoucha údaje, co mu sebrat... Řešení je hodně: srážky ze mzdy, příkázání pohledávky (sebrat mu nějakou pohledávku vůči někomu jinému), exekuce, zabavení a prodání věci, zástava nemovitosti.

Obchodní právo(Obchodní zákoník)

Vychází se z myšlenky, že podnikatelé by měli být snalejší práva a snaží se spíš chránit zákazníky (pravo-laiky). Takže např. kupní smlouva pro laiky (občanský zákoník) je víc chráněna, zatímco kupní smlouva podnikatel-podnikatel je volnější a řeší i jiné věci (třeba způsob dodávky u velkých množstvích). T.j. jsou-li obě strany podnikatelé, použije se obchodní zákoník. Pokud je vztah podnikatel-laik měl by se použít občanský zákoník. Strany se ale můžou dohodnout a použít ten druhý (to by ale mělo být ve smlouvě napsáno).

Podnikání: Činnost, kterou podnikatel koná trvale a za účelem zisku. T.j. musí to být trvalé a ne jednorázové a musí to být za účelem zisku.

Podnikatel: Osoba, která podniká a měla by být zapsána v obchodním rejstříku.

Podnikatel je vlastník živnostenského listu, nebo člen v nějaké komoře (doktoři) nebo soukromý zemědělec (musí být zapsáni v rejstříku sokr. zemědělců).

Živnosti jsou volné (jen to ohlásí) /řemeslné (ohlásí, ale musí mít třeba zkoušky) /vázané (více striktní než řemeslné, podmíněné třeba praxí) /koncesované (musí se doložit, že něco umí a musí dostat povolení).

Podnik: Souhr movitého a nemovitého majetku, který slouží pro podnikání, i nehmotný majetek (patenty, autorská práva, know-how, obchodní tajemství), zaměstnanci.

Obchodní firma = obchodní jméno : T.j. Název, pod který daný podnikatel podniká.

Obchodní tajemství = informace, které souvisí s podnikem a nejsou všeobecně známy.

Obchodní rejstřík = rejstříkový soud, který vede informace o podnikatelích ; taky se obchodním rejstříkem rozumí ten vlastní seznam podnikatelů.

I v obchodním zákoníku jsou podmínky na smlouvy a vzory smluv.

Typy obchodních společností:

Veřejná obchodní společnost - Několik lidí se rozhodne, že budou podnikat společně pod společným názvem a že si rozdělí zisk. Stačí sepsat společenská smlouva. Není potřeba prvotní vklad, ale ručí se vším, t.j. celým svým soukromým majetkem po celou dobu života (říká se „společnost s ručením neomezeným“). Ftip: Kaufland je naprosto nepochopitelně „vos-ka“

Komanditní společnost - Jsou dva typy společníků. Ti, kteří ručí celým majetkem a ti, kteří ručí do výše vkladu. Rozhodovací právo mají jen ti, kteří ručí celým majetkem.

Společnost s ručením omezením - Méně jak 50 podnikatelů chce podnikat společně pod spol. jménem, musí se sepsat společenská smlouva. Musí být prvotní kapitál (200KKč), někdy stačí část a zbytek se musí doplatit. Těch 200KKč je majetek firmy a tím se ručí (i kdyby firma skrachovala, ještě než se navrhne těch 200KKč). Vklad každého jednotlivce musí být alespoň 20KKč. Jednotlivci jsou procentuálními vlastníky, podle toho mají rozhodovací práva. Kapitál ani nemusí existovat. Navyšování základního jmění může znamenat problémy (banky rádi podmiňují úvěry zvýšením zákl. jmění, aby měli jistotu, že dostanou víc, než těch 200KKč). Podnikatel moc nemůže ze společnosti vystoupit, hlavně když jsou ostatní společníci proti. Ve spol. smlouvě může být napsáno, zda se podíl dá prodat a případně kdo má předkupní právo.

Akciová společnost - Základní kapitál 2MKč. Akciová společnost je postavena na akcích. Akcie jsou cenné papíry emitované a.s., které společnost na akciovém/burzovním trhu prodává. T.j. a.s. prodá svoje akcie, dostane za ně zaplacené a akcie pak „žijí vlastním životem“.

Družstvo - Nějací lidé se rozhodli podnikat spolu s relativně malým kapitálem (5KKč).

4.12.2002 (11.)

Pracovní právo

Jsou 2 subjekti: zaměstnavatel, zaměstnanec.

Zaměstnavatel: Úplně kdokoliv, kdo je způsobilý k právu.

Zaměstnanec: Kdokoliv způsobilý k právu. Musí být starší 15-ti let (je to jediná smlouva, kterou může podepsat jako neplnoletý).

Právo na informace a projednání: Jsou informace, která zaměstnanec musí dostat, ať se děje co chce. Třeba hromadné výpovědi nebo bezpečnost práce.

Odborové organizace: Zastupuje zaměstnance. Musí se ustavit ze strany zaměstnanců.

Rady zaměstnanců: Ustaví se ze strany zaměstnavatele.

Dohoda o provedení práce: minimální daň, neplatí se sociální, zdravotní pojištění, minimum papírování.

Pracovní poměr. Vzniká buď pracovní smlouvou, volbou (třeba komunální volby), jmenováním (vedoucí pracovníci). Poslední dva jmenované způsoby mají výhodu, že po odvolání lze nabídnout jiné místo.

Pracovní smlouva: Zaměstnanec nemusí vědět, jestli za zaměstnavatele podepsala smlouvu osoba k tomu pověřená.

Smlouva *musí* obšahovat: Druh práce, místo výkonu práce, datum nástupu. Ve smlouvě může být: Plat (není moc dobrý), doba trvání (defaultně je na dobu neurčitou). Pokud je smlouva na dobu určitou a po skončení smlouvy se pracuje dál, automaticky se mění na dobu neurčitou. Ve smlouvě může být zkušební lhůta (na max. 3 měsíce). Smlouva musí být uzavřena písemně. Změny mohou udělat obě strany dohromady.

Ukončení p.p.: Pracovní poměr nezaniká úmrtím zaměstnavatele, pokud není výkon práce vázán přímo na něj. Smlouvu lze zrušit ve zkušební lhůtě. Lze skončit dohodu (v principu změna smlouvy). Výpověď na straně zaměstnance = zaměstnanec oznámí, že dává výpověď a je tam lhůta do konce měsíce+2 měsíce. Výpověď na straně zaměstnavatele: zaměstnavatel se ruší, zaměstnavatel se přemísťuje, zaměstnanec se stane nadbytečným (musí být ovšem vážně zdůvodněno, nelze používat jen tak a zaměstnavatel musí vyplatit 2 měsíční mzdy), zaměstnanec se změnil zdravotní stav a nemůže vykonávat práci, zaměstnanec nesplňuje kvalifikaci, porušení pracovní kázně. Okamžité zrušení p.p.: zaměstnanec byl odsouzen alespoň na rok, nebo *hrubě* porušil pracovní kázeň. Zaměstnanec má právo „na hodinu“ odejít, pokud zaměstnavatel hrubě porušil smlouvu :) (třeba nedostal výplatu), zaměstnavatel pak musí stejně zaplatit odškodný 2 měsíční platy.

11.12.2002 (12.)

Pracovní doba: Je uzákoněna osmihodinová pracovní doba. Od roku je 2000 je uzákoněna „čistá“ osmihodinová pracovní doba s minimálně půl hodinovou přestávkou na jídlo po maximálně pěti hodinách práce. Pružná pracovní doba = určí se třeba 5 pevných hodin. Během týdne musí být 35hodin v kuse volno (jako víkend, ale nemusí to být o víkendu). Sezonní prac. doba - obě strany se dohodnou (ale nelze to nařídit), že někdy bude víc práce a někdy míň :)

Nařízená práce přesčas: Nejdéle 8 hodin v rámci týdne, musí být kompenzováno volnem nebo penězi. Smí jí být maximálně 150 hodin ročně.

Mzda: Vlastně odměna za práci.

Plat: Víceméně státní mzda, t.j. například stát má povinnost svým zaměstnancům platit plat.

Minimální mzda: Tři kategorie. Např. absolvent VŠ nemůže mít těch 6500Kč, ale je ve třetí kategorii s cca 8500Kč.

Výplata mzdy: Zákonem stanovené termíny, podmínky.

Dovolená: Základní výměra jsou 4 týdny. O dovolenou se nežádá, ale dovolená se nařizuje. Zpravidla ovšem zaměstnanec jakoby termín navrhne. Zaměstnavatel je zákonem nucen zaměstnance poslat minimálně na dva týdny a mely by dokonce být v kuse. Když se nepodaří dovolenou vybrat, je možné ji jednou převést (ale podruhé už ne, pak se to musí proplácet).

Pracovní podmínky žen a mladistvých: Jsou jim zakázány nějaké práce (hornice,...). Těhotné ženy mohou vykonávat jen něco. Mateřská dovolená v délce 28 týdnů (opravdu dovolená, hraří zaměstnavatel), pak po dobu rodičovské (už může i otec) až do věku dítěte 3 let (hraří stát).

Náhrada škod: Z hlediska zaměstnanace vůči zaměstnavateli = dohoda o hmotné odpovědnosti ; pokud není dohoda o h.o., pokud škoda nebyla způsobena umýslně, pak lze dát jen do výše 4,5násobku měsíční mzdy. U umýslné škody (nebo pokud ji způsobí ve stavu, který si sám způsobil) je náhrada kompletní.

Zaměstnavatel zaměstnanci = pracovní úrazy

Dohoda o provedení práce: jednorázově uzavřený vztah na výkon jedné činnosti. Neplatí se jiné dávky než daň (pojištění,...). Omezení 100 hodin měsíčně u jednoho zaměstnavatele. Mnohem lépe se rozvazuje.

Převod práv zaměstnance: zaměstnanec může jen zemřít nebo ho ukončit „standardně“. Mzda jde do dědictví.

Převod práv zaměstnavatele: zaměstnavatel může zmizet lépe (prodej, krach, převod,...)